

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 13 september 2017*

”Begäran om förhandsavgörande – Tillämpning av systemen för social trygghet – Migrerande arbetstagare – Fastställande av tillämplig lagstiftning – Förordning (EEG) nr 1408/71 – Artikel 14.2 b i – Person som normalt arbetar i två eller flera medlemsstater – Person som är anställd i en medlemsstat och som utövar verksamhet som anställd i en annan medlemsstat under en tremånaders obetald ledighet”

I mål C-569/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländeras högsta domstol) genom beslut av den 30 oktober 2015, som inkom till domstolen den 5 november 2015, i målet

X

mot

Staatssecretaris van Financiën,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen (referent) samt domarna M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan och D. Šváby,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 14 december 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Nederländernas regering, genom M. Bulterman och M. Noort, båda i egenskap av ombud,
- Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vlácil, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. van Beek och D. Martin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 8 mars 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: nederländska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 13.2 a och artikel 14.2 b i) i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i ändrad och uppdaterad lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996 (EGT L 28, 1997, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 592/2008 av den 17 juni 2008 (EUT L 177, 2008, s. 1) (nedan kallad förordning nr 1408/71).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan X och Staatssecretaris van Financiën (statssekreteraren med ministerliknade befogenheter i finansministeriet, Nederländerna) och avser betalning av inkomstskatt och sociala avgifter.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I artikel 1 i förordning nr 1408/71 föreskrivs följande:

”I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) anställda respektive egenföretagare:
 - i) den som är försäkrad, obligatoriskt eller genom en frivillig fortsättningsförsäkring, mot en eller flera av de risker som täcks av grenarna i ett system för social trygghet för anställda eller egenföretagare eller genom ett särskilt system för offentligt anställda.

...”

- 4 I artikel 13 i denna förordning föreskrivs följande:

”1. Om något annat inte följer av artikel 14c och 14f skall personer för vilka denna förordning gäller omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat. Denna lagstiftning skall bestämmas enligt bestämmelserna i denna avdelning.

2. Om något annat inte följer av artikel 14–17 gäller följande:

- a) Den som är anställd för arbete inom en medlemsstats territorium skall omfattas av denna medlemsstats lagstiftning, även om han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium eller om det företag eller den person som han är anställd hos har sitt säte eller är bosatt inom en annan medlemsstats territorium.

...”

- 5 I artikel 14 i förordningen föreskrivs följande:

”Artikel 13.2 a skall tillämpas med beaktande av följande undantag och omständigheter:

...”

2) För den som normalt arbetar inom två eller flera medlemsstaters territorier skall fråga om tillämplig lagstiftning avgöras på följande sätt:

- ...
- b) Andra anställda än de som anges i a skall omfattas av
- i) lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium den anställde är bosatt, om han till viss del utför arbetet inom detta territorium eller om han är knuten till flera företag eller arbetsgivare inom olika medlemsstaters territorier,

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 6 X, som är nederländsk medborgare, har sedan den 1 mars 2006 bott och arbetat i Nederländerna för en arbetsgivare med säte i Nederländerna.
- 7 X och hans arbetsgivare avtalade att han skulle ha obetald ledighet i tre månader under perioden december 2008-februari 2009. I en skrivelse av den 12 november 2008 angav hans arbetsgivare de förutsättningar och villkor som gällde för arbetsförhållandet under denna period. Det avtalades bland annat att anställningsavtalet bestod under ledigheten och att X skulle återinträda i sin tidigare tjänst den 1 mars 2009.
- 8 Under perioden december 2008-februari 2009 vistades X i Österrike där han arbetade som skidlärare för en annan arbetsgivare i denna medlemsstat.
- 9 Under de följande åren tog inte X semester utan lön. Det framgår emellertid av de upplysningar som den nederländska skatteförvaltningen har inhämtat från österrikiska myndigheter att X vid två tillfällen förekommer i de österrikiska registren för social trygghet i egenskap av arbetstagare under beskattningsåret 2010. Detsamma gäller beskattningsåren 2011–2013 under vilka han skrivits in i dessa register en gång varje år för en period på cirka en eller två veckor.
- 10 Tvisten mellan X och statssekreteraren i finansministeriet avser beräkningen av inkomstskatt och socialförsäkringsavgifter för beskattningsåret 2009. Tvisten avser i synnerhet frågan huruvida X under januari och februari 2009 var obligatoriskt försäkrad enligt det nederländska systemet för social trygghet och därför var skyldig att betala sociala avgifter.
- 11 I ett mål om överklagande av en dom från Rechtbank Gelderland (Underrätten i Gelderland, Nederländerna) fann Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Appellationsdomstolen i Arnhem-Leeuwarden, Nederländerna) att anställningsförhållandet mellan X och den nederländske arbetsgivaren bestod under den obetalda ledigheten och att den nederländska lagstiftningen även var tillämplig under januari och februari 2009.
- 12 X överklagade domen till den hänskjutande domstolen.
- 13 Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) har mot denna bakgrund beslutat att vilandeförklara målen och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
- ”1) Ska avdelning II i förordning ... nr 1408/71 tolkas så, att en i Nederländerna bosatt arbetstagare som normalt arbetar i Nederländerna och som tar tre månaders obetald ledighet, under denna period (även) anses utöva verksamhet som anställd i Nederländerna, såvitt i) anställningsförhållandet fortsätter under denna period och ii) denna period vid tillämpningen av Werkloosheidswet (den nederländska arbetslöshetslagen) betraktas som en period under vilken verksamhet som anställd utövas?

- 2) a) Vilken lagstiftning är tillämplig lagstiftning enligt förordning nr 1408/71 om arbetstagaren under sin obetalda ledighet utövar verksamhet som anställd i en annan medlemsstat?
- b) Har det därvidlag betydelse att den berörda arbetstagaren två gånger under det påföljande året och en gång om året under de därpå tre följande åren har utövat verksamhet som anställd i denna andra medlemsstat under ungefär en till två veckor, utan att ha haft obetald ledighet i Nederländerna?”

Prövning av tolkningsfrågorna

- 14 Den hänskjutande domstolen har ställt frågorna, som ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida artikel 14.2 b i) i förordning nr 1408/71 ska tolkas så, att en person som bor och utövar avlönad verksamhet i en medlemsstat och som under tre månader har obetald ledighet och utövar avlönad verksamhet i en annan medlemsstat ska anses normalt ha arbetat i två medlemsstater i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 15 Domstolen erinrar om att bestämmelserna i avdelning II i förordningen, vari artikel 14.2 ingår, enligt domstolens fasta praxis utgör ett heltäckande och enhetligt system av lagvalsregler, som syftar till att arbetstagare som flyttar inom unionen endast ska omfattas av denna enda medlemsstats system för social trygghet, för att undvika situationer där flera lagstiftningar är tillämpliga samtidigt och de svårigheter som kan följa av detta (dom av den 4 oktober 2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punkt 29 och där angiven rättspraxis).
- 16 Det föreskrivs i artikel 13.2 a i förordning nr 1408/71 att den som är anställd för arbete inom en medlemsstats territorium ska omfattas av denna medlemsstats lagstiftning, även om han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 oktober 2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punkt 30).
- 17 Denna princip gäller emellertid "[o]m något annat inte följer av artiklarna 14–17" i förordning nr 1408/71. I vissa situationer finns det nämligen en risk för att en undantagslös tillämpning av den allmänna regeln i artikel 13.2 a i förordningen inte skulle förhindra, utan tvärtom skapa, administrativa svårigheter för såväl arbetstagaren som arbetsgivaren och institutionerna för social trygghet, vilket skulle kunna hindra den fria rörligheten för personer som omfattas av nämnda förordning (dom av den 4 oktober 2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punkt 31)
- 18 I artikel 14.2 b i) i förordning nr 1408/71, föreskrivs att den som normalt arbetar inom två eller flera medlemsstaters territorier ska omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium den anställde är bosatt, om han utför någon del av sitt arbete inom den medlemsstatens territorium.
- 19 Det framgår av denna bestämmelse, som utgör ett undantag från den allmänna regeln om anknytning till anställningsmedlemsstaten, att dess tillämpning är beroende av att den berörda personen normalt arbetar i två eller flera medlemsstater.
- 20 Följaktligen kan en sådan situation som avses i det nationella målet endast omfattas av artikel 14.2 b i) i förordning nr 1408/71 om den berörda personen, som beviljats obetald ledighet av sin arbetsgivare under flera månader och där anställningsförhållandet består, kan anses ha varit anställd i den mening som avses i denna bestämmelse i den medlemsstat där ledigheten har tillbringats.
- 21 I detta sammanhang erinras om att domstolen angående ett uppehåll i anställningsförhållandet under föräldraledighet har uttalat att en person som är arbetstagare i den mening som avses i förordning nr 1408/71 då han är obligatoriskt eller frivilligt försäkrad, om så bara mot en enda risk, enligt ett

allmänt eller särskilt system för social trygghet som anges i artikel 1 a i förordning nr 1408/71, oavsett om ett anställningsförhållande föreligger (dom av den 7 juni 2005, Dodl och Oberhollenzer, C-543/03, EU:C:2005:364, punkt 34).

- 22 Det framgår vidare av domstolens praxis att även om bestämmelserna i avdelning II i förordning nr 1408/71, till skillnad från bestämmelserna i avdelning I, hänvisar till personer som utövar verksamhet som anställd eller verksamhet som egenföretagare och inte till arbetstagare eller egenföretagare medför en logisk och sammanhängande tolkning av den personkrets på vilken förordningen är tillämplig och av systemet med kollisionsnormer som införts genom förordningen under dessa omständigheter att ifrågasättande begrepp i förordningens avdelning II ska tolkas mot bakgrund av definitionerna i förordningens artikel 1 a (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 januari 1997, de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, punkt 22, och dom av den 30 januari 1997, Hervein och Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, punkt 20).
- 23 På samma sätt som en arbetstagares beteckning som anställd eller egenföretagare i den mening som avses i förordning nr 1408/71 följer av det nationella system för social trygghet till vilket denna arbetstagare är ansluten, ska begreppen verksamhet som anställd och verksamhet som egenföretagare följaktligen tolkas i överensstämmelse med de verksamheter som i avdelning II i förordning nr 1408/71 avses med de verksamheter som anses som sådana enligt den lagstiftning som är tillämplig i fråga om social trygghet i den medlemsstat inom vars territorium dessa verksamheter utövas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 januari 1997, de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, punkt 23, och dom av den 30 januari 1997, Hervein och Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, punkt 21).
- 24 I den omfattning en person behåller sin ställning som anställd under den obetalda ledighet som han beviljats av arbetsgivaren är det möjligt att anta att denna person utövar verksamhet som anställd i den mening som avses i avdelning II i förordning nr 1408/71 trots att de grundläggande skyldigheter som följer av detta anställningsförhållande har upphört under denna bestämda period.
- 25 I en sådan situation som avses i det nationella målet där gällande nationell lagstiftning om social trygghet, enligt den hänskjutande domstolen, föreskriver att en person som har obetald ledighet i flera månader fortsätter att utöva verksamhet som anställd under nämnda period, ska denna person anses ha utövat verksamhet som anställd i den mening som avses i avdelning II i direktiv nr 1408/71 i den medlemsstat där vederbörande tillbringade ledigheten.
- 26 I en sådan situation där den berörda personen utövar en verksamhet som anställd i en annan medlemsstat under denna period kan vederbörandes situation omfattas av artikel 14.2 b i) i förordning nr 1408/71 under förutsättning att de verksamheter som utövats i sistnämnda medlemsstat har en sedvanlig och betydande karaktär (se, för ett liknande resonemang, dom av denna dag, X, C-570/15, punkt 19).
- 27 För att bedöma om den verksamhet som har utövats i denna sistnämnda medlemsstat under denna period är av sedvanlig och betydande karaktär ska särskilt beaktas hur länge verksamheten har pågått och dess art såsom den definieras i anställningsavtalen och under alla omständigheter med hänvisning till den verksamhet som faktiskt har utförts (se, för ett liknande resonemang, dom av denna dag, X, C-570/15, punkt 21).
- 28 Under dessa omständigheter ankommer det på den hänskjutande domstolen att pröva om det arbete som avses i det nationella målet, som den berörda personen utförde i Österrike under tre månader är av sedvanlig och betydande karaktär, då den omständigheten att denna person utförde ett sådant arbete efter denna period saknar relevans.
- 29 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska tolkningsfrågorna besvaras enligt följande. Artikel 14.2 b i) i förordning nr 1408/71 ska tolkas så, att en person som bor och arbetar i en medlemsstat och som under tre månader har obetald ledighet och utför verksamhet som anställd i en annan medlemsstat

ska anses normalt ha arbetat i två medlemsstater i den mening som avses i denna bestämmelse, såvitt dels denna person under ledigheten enligt lagstiftningen om social trygghet i den första medlemsstaten anses ha utövat verksamhet som anställd, dels den verksamhet som utövats i den andra medlemsstaten är av sedvanlig och betydande karaktär, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Rättegångskostnader

- 30 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 14.2 b i) i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpning av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 592/2008 av den 17 juni 2008 ska tolkas så, att en person som bor och arbetar i en medlemsstat och som under tre månader har obetald ledighet utför verksamhet som anställd i en annan medlemsstat ska anses normalt ha arbetat i två medlemsstater i den mening som avses i denna bestämmelse, såvitt dels denna person under ledigheten enligt lagstiftningen om social trygghet i den första medlemsstaten anses ha utövat verksamhet som anställd, dels den verksamhet som utövats i den andra medlemsstaten är av sedvanlig och betydande karaktär, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Underskrifter